СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 197. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 25-го серпня 1939. No. 197. Jersey City, N. J., Friday, August 25, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

Америка приготовляється на випадок війни

ВАШИНҐТОН. — Щоби приспішити свій приїзд до Вашинґтону й не задержуватися на довші паради при нагоді свого висідання з корабля „Тоскалуза" в Анаполисі, президент Рузвелт рішився виїхати залізницею з Ред Бенку, Ню Джерзі. Напружена ситуація в Европі, видно, вимагає на його думку його найскорішої приявности в столиці.

В Сенді Гук ждав на нього цілий штаб секретарів з диплёматичними рапортами.

До Вашинґтону вертаються теж, часто перервавши свої вакації, ріжні вищі урядовці. Секретар стейту Гол уже приїхав сюди й відбув тут цілу низку конференцій з представниками департаменту скарбу; він теж занявся приготуванням приїзду президента. Як видно з заяв учасників цих нарад, уряд займається покищо справами економічними та питанням повороту до Америки американських громадян, що тепер перебувають в Европі.

НЕ РАДИТЬ ЇХАТИ ДО ЕВРОПИ.

ВАШИНҐТОН. — Американський департамент стейту подав американським громадянам виразну пораду в теперішню пору до Европи не їхати.

Як мотив своєї поради уряд виразно подає загрозу війни в Европі.

Донесення корабельних ліній подають, що всі кораблі з Німеччини й Франції переповнені.

БІРЖА ТЕЖ СПОДІВАЄТЬСЯ ВІЙНИ.

НЮ ЙОРК. — Курси вартісних паперів на американських біржах показують страх перед війною. Курс бондів майже всіх кляс, як домашних так і заграничних, сильно обнизився.

При всяких закупнах і продажах береться тепер під увагу можливість війни.

Рівночасно піднеслися сильно на всіх біржах ціни на збіжжя. Найбільше піднеслися вони на біржі у Вінніпеґу.

59 ОСІБ УТОПИЛИСЯ ПРИ ЗАТОПЛЕННІ КОРАБЛЯ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО (Бразилія). — Коло Ілєос, у бразилійськім стейті Багія, затонув малий прибережний корабель „Ітакаре", що їхав з ладунком товару й пасажирів і перевернувся на пісковій лаві, як здається, внаслідок перевантаження.

Як досі стверджено, втопилися 59 осіб. Кілька інших іще досі не знайдено.

НОВИЙ ОСЯГ АВТОМОБІЛЬНОЇ СКОРОСТИ.

БОНЕВИЛ СОЛТ ФЛЕТС (Юта). — Джан Коб, англійський бизнесмен, установив новий осяг скорости автомобіля на 368.85 миль на годину.

Є це найбільша скорість, яку людина досягнула на якімнебудь засобі перевозу на 4 колесах. Його авдомобіль має 24 циліндри.

По скінченні їзди Коб признав, що їхати зо скорістю 6 миль на мінуту не належить до приємностей, які він хотів би робити кожного дня.

БОЛІВІЙСЬКИЙ ДИКТАТОР ЗГИНУВ З ВЛАСНОЇ РУКИ?

ЛЯ ПАС (Болівія). — Президент Хермен Буш, 35-літній диктатор Болівії, умер тут унаслідок револьверової кулі, яку як каже урядовий комунікат, він самий післав собі в мозок.

Кажуть, що причиною самогубства була його розпука зприводу невдачі його диктатури.

ЗЛУЧЕЧНІ ДЕРЖАВИ И АРҐЕНТИНА ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПАКТ.

ВАШИНҐТОН. — Сомнер Велес, заступник секретаря стейту, заповів, що Злучені Держави незадовго підпишуть важний торговельний пакт з південно-американською републикою Арґентиною, на основі котрого американські товари дістануть повну рівність з товарами інших країв.

Палата послів републики Болівія ухвалила вотум довіря свому президентові за його добрі відносини з урядом Злучених Держав.

ВІДОМИЙ АВТОР УМЕР ПІД ВЛАСНИМ ТРАКТОРОМ.

ТАЙРИНҐЕМ (Масачусетс). — Сидні Ков Говард, відомий драматурґ, щоб відпочити по умовій праці, захотів попрацювати трактором на своїй фармі. Він став накручувати трактор, щоби пустити мотор, не знаючи, що його робітник лишив мотор трактора заключений. Коли мотор рушився, трактор кинувся вперед і придушив Ґоварда до муру ґаражу. Візваний лікар ствердив, що автор згинув від удушення, бо трактор розбив йому груди.

АРМІЯ ПРОТИВИТЬСЯ ДОСТАВІ НАФТИ ЯПОНІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Адмірал Стюарт признав, що запаси нафти на побережжі Тихого окену значно вичерпані через доставу для Японії. Він остерігає американський уряд, що він повинен поробити передовсім припаси нафти для себе.

UFS

ПО КАТАСТРОФІ.

Рятунковий відділ виносить жінку, одну з 17 жертв залізничої катастрофи в Четсворт, Ню Джерзі, спричиненої підмиттям тору бурею.

ФАРМЕРИ ПОВЕЛИ ВІЙНУ ПРОТИ КНИЖКИ.

Союз фармерів повіту Керн у стейті Каліфорнія постановив повести по цілому стейті кампанію за те, щоб леґіслятура стейту законом заборонила повість американського письменника Джана Стейнбека „Ґрейпс оф Рет", бо, мовляв, вона представляє образливо рільників того стейту.

СМЕРТНІСТЬ І ВОГКІСТЬ.

Міський уряд здоровля в Ню Йорку ще раз підчеркує, що гаряча погода останніх днів, получена з високою вогкістю, не викликує збільшення смертности, як це загально приймається.

ЗНАЙШЛИ СЕЛА, ЩО МАЮТЬ ТИСЯЧУ ЛІТ.

Археольоґічна виправа Музею Природ. Наук Філда в Шікаґу відкрила старі індіянські села, що сягають тисячу років тому. У них заховалися докладні памятки людського життя.

ВІДВІДУВАЧАМ НЕ ВІЛЬНО ПРАЦЮВАТИ.

Бразилійський уряд видав розпорядок, що чужинці, які відвідують Бразилію, не мають права працювати.

БЮРО ПЕРЕКЛАДІВ ЛЮБОВНИХ ЛИСТІВ.

Одна мадярка оснувала в Будапешті бюро писання і перекладання любовних листів. Тому, що мадярську мову дуже мало знають в інших державах, а багато мадярок, що виїздять за границю, знайомляться з чужинцями і з ними листуються, бюро підприємчивої жінки має великий успіх. За короткий час бюро до того розрослося, що власниця його мусіла найняти до помочі кілька осіб і тепер приймає замовлення на ллбовні листи 8 мовами. Як бачимо, і на любовних листах можна збивати капітали.

НАПАД НА ВУЛИЦІ ЛЬВОВА ЗА... УКРАЇНСЬКУ КРАВАТКУ.

До редакції „Діла" прийшов Василь Раїник із Рокшич, пов. Перемишль, який приїхав 16. червня до Львова за орудками та оповів пригоду, яка стрінула його на вул. Городецькій у білий день. Коли він ішов з двірця, до нього приступив якийсь мужчина і з грубою вуличною лайкою (к... м...!) зірвав йому краватку-ґердан та заявив, що він повинен соромитися носити такі „кабанські свинства". Колиж нападений боронився й почав тікати, напасник діґнав його та вдарив двічі в лице.

КЛУНОК, ВИКИНЕНИЙ ІЗ ПОЇЗДУ, ВБИВ ЗАЛІЗНИЧНИКА.

В Тарнобжеґу трапилася траґічна подія. Володислав Боґач, який їхав поспішним поїздом, викинув крізь вікно клунок, який важив 18 кґ. На нещастя клунок ударив у голову залізничого робітника Володислава Ґарбося, який саме працював на рейках, так нещасливо в голову, що йому тріс череп і він кілька хвилин пізніше помер. Поїзд після того затримали і поліція придержала Боґача, проти якого повела слідство.

КЛОПОТИ З ЦИГАНСЬКИМ ВІНЧАННЯМ.

Виленська поліція перевела облаву серед циганів та притримала кількох підозрілих. До Вильна, як відомо, прибуло багато циганів у звязку з заповідженим весіллям дочки циганського короля Квека. Одначе той шлюб імовірно не відбудеться і його відкличуть.

БИЛА ЖІНКА ЧОЛОВІКА.

Марія Нестльова разом зо своїм братом Венямимом Розенберґом побила боксером та буком свого чоловіка так важко, що він утратив притомність та зазнав стрясення мозку. За те опинилася Нестльова зо своїм братом перед судом.

ПОМЕР СЕРБСЬКИЙ УЧЕНИЙ.

В Београді помер великий сербський учений Павло Поповіч, член королівської Академії Наук і бувший професор університету. Він був знавцем сербської й хорватської літератури. Підчас світової війни був на еміґрації в Парижі й вів широку пропаґанду в хосен майбутньої югославської держави. П. Поповіч автор багатьох творів з ділянки словянської літератури й балканських літературних проблем.

ЛИСТИ НАПОЛЕОНА.

В Парижі знайдено 37 ненадрукованих власноручних листів Наполеона. Вони переховувалися в його сестри Поліни Борґезе, що передала своєму інтендантові Мішльо. А його потомки й знайшли цей пакет з листами.

ДЕЩО З АРХЕОЛЬОҐІЇ.

Наслідком виливу, потік Ґрадна, недалеко хорватського міста Самобор, на північ від Заґребу, змінив своє корито. В старому кориті потока знайдено рештки шляху, що був виложений камінними плитами. Здається, що тут мається до діла зо старим римським державним шляхом, що вів з Італії через Петовію, теперішню Поттав, до Віндобони, теперішнього Відня.

Дуже важну археольоґічну знахідку викрито недавно в Апулії, в місцевості Фоджія, в окрузі Апрі. Знайдено будівлі з мозаїковими долівками. На рівній висоті мозаїки викрили другу, чотирокутну долівку з одноколірової, помпейсько - червоної глини, що має перерви з білих, малих кісток, що уложені в діяґовалі. В цій самій смузі викрили геленське місто гробів. Гроби мають багату прикрасу й вази звичайної форми з ґеометричними окрасами. Крім цього викрили дві тарілкові форми теракоти, що на них відбита релієфом голова Медузи.

КАСПІЙСЬКЕ МОРЕ ВИСИХАЄ.

З Москви повідомляють, що спеціяльна комісія Академії Наук СССР для прослідження причин висихання Каспійського моря, що опрацювала способи; щоб запобігти цьому, закінчила свої праці. Комісія вислухала кільканацять докладів і в короткім звіті накреслила плян запобіжної акції. На основі цього пляну, ріки, що перепливають через південні, північні і східні области СССР, мають получити низкою каналів в одну водну систему. До цієї системи малиб належати такі ріки: Північна Двина, Дон, Амур-Дарія й ін. На ріках, що безпосередньо вливаються до Каспійського моря, мають вибудувати тами і тим робом, на основі провізоричних обчислень, можна буде збільшити на одну пяту скількість води, що вливається до моря. Цей плян, як підкреслює в своїм звіті комісія, має ще й ту додатню сторінку, що полученя каналовою сіткою рік европейської й східньо-азійської СССР вможливить наладнання доброї транспортово- водної мережі шляхів.

Німецько-Советський пакт довершений

МОСКВА. — Точно в першій годині, як було заповіджено, приїхав літаком минулої середи німецький міністер Рібентроп до Москви разом зо своїми фахівцями і, пообідавши, удався з представниками Советів на наради. Кілька годин пізніше пакт був підписаний. Догадуються, що той пакт до найменших подробиць уже був давніше опрацьований, і то навіть тоді, коли Совєти просили до себе на наради англійських і французьких ґенералів. Сталін просив останніх на наради тому, щоб тим змусити Гітлера до підпису. Найважніше в тім пакті це те, що обі сторони зобовязуються на випадок війни сидіти тихо і в ніякім разі не помагати тим, що воюють з котроюнебудь із них. Нема в тому пакті застереження, що колиб котрась із них заатакувала третю сторону, то це може стати причиною до розриву умови. Це значить, що цей пакт ненападу фактично є союзовим договором, бо обі сторони обіцюють собі також поміч. Дехто підозріває, що обі держави умовились і щодо інших справ, але про ці умови не подали до загального відома.

Мешканці Москви були немало здивовані, коли побачили на летунськім майдані німецькі прапори зо свастиками. Свастика повівала також з авт, якими їхали німці до Кремлю. Назустріч німцям вийшли москалі, ціла німецька й італійська амбасада. Замітне те, що ніхто з японської амбасади не вийшов зустрічати їх.

НІМЦІ ВІДКИНУЛИ ПРОПОЗИЦІЮ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ.

БЕРЛІН. — На побачення до Гітлера зголосився амбасадор Анґлії, Гендерсон, і заявив, що коли Гітлер змодифікує свої домагання, то Анґлія готова переговорювати. Далі заявив, що коли Гітлер піде на Польщу, то Анґлія відразу піде їй на поміч. Але Гітлер в надзвичайно різких словах відповів, що переговорювати не буде й у найближчих днях змусить Польщу або капітулювати, або розґромить її. Слова Гітлера були такі різкі, що амбасадор із зчудування замовк та просив опісля, щоб ті слова передати на письмі. Йому передано ті слова на письмі в такій різкій формі, в якій вони були сказані. Це вважають останнім словом Гітлера. Німецьке населення знаходиться в дуже піднесеному настрою і вірить у перемогу.

ФРАНЦІЯ ЗАРЯДЖУЄ МОБІЛІЗАЦІЮ.

ПАРИЖ. — Французький уряд зарядив дальшу мобілізацію своїх військ. Відповідь Гітлера англійському амбасадорові французи вважають за знак, що війна неминуча. Умови Гітлера відносно Польщі тепер такі: безпроволочна віддача Данціґу і коридору, віддача всіх інших земель, що Польща забрала від Німеччини по війні, протекторат на взір того, що наложено на Чехію, на решту Польщі.

ГОТОВІСТЬ АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН. — В Анґлії скликано парлямент і він ухвалив урядові всі военні права, потрібні для ведення війни. Далі переводиться мобілізація військ. Всі летунські бази на поґотівлі. Велика скількість кораблів виїхала в околиці Скаґераку в цілі плянованої бльокади німецьких кораблів. Анґлійці погодилися, що Совєти їх зрадили і тепер зо зневагою висказуються про них. Також кажуть, що без них вони обійдуться.

ПОЛЯКИ ЩЕ НЕ ВІРЯТЬ, ЩО ГІТЛЄР УДАРИТЬ.

ВАРЩАВА. — Кореспондент, „Ню Йорк Таймсу", Єжи Шапіро, говорить, що хоч поляки гарячково зброяться, то проте ще не вірять, що Гітлер думає воювати. Огірчення велике на Совєти. Шапіро каже, що є також огірчення серед українських націоналістів, які вірили Гітлєрові в його противсоветських намірах. Їх перше розчарування було в часі віддачі Карпатської України Мадярщині, говорить Шапіро. Тепер серед українців є навіть вгляди повороту до так званої „нормалізаційної політики".

ВІДДАЙТЕ НАКРАДЕНЕ! — КРИЧАТЬ СЛОВАКИ.

БРАТИСЛАВА. — Словаки повели широку аґітацію за те, щоби Польща віддала їм околицю Яворини, яку минулого року Польща, користаючи зо слабости Чехословаччини, собі захопила.

РУМУНИ ТАКОЖ НЕ ХОЧУТЬ ВОЮВАТИ.

БУКАРЕШТ. — Ще одно розчарування для Польщі прийшло з боку румунів. Король Карло повідомив польський уряд, що Румунія задумує на випадок війни задержати строґу невтральність і буде воювати лише тоді, коли хтось зачіпить її границі. Вона навіть не думає дозволити на пересилку военних матеріялів і війська через свої території для Польщі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Бігла собака за возом, побіжить і за саньми

Заключення пакту між Гітлером і Сталіном викликало між іншим питання: як до цього пакту поставляться по всьому світі комуністи? Цікаве це питання не тому що комуністична партія була в світі великою силою, якої наставлення до якоїнебудь справи малоб велике значіння, але просто з боку цікавости, як поставиться до факту ця партія, що вважає Сталіна своїм провідником.

Звісно, до недавна ще Сталін лучився з демократичними державами. Комуністична партія всіми засобами, що стоять їй до розпорядимости, розголошувала свою підпору не лише для демократичних держав, але й для демократії. Хто важився хочби піднести сумнів чи в демократичність цих держав, чи в корисність їх політики для демократії, того негайно комуністи таврували як ворога не лише цих так званих демократичних держав, але й самої демократії. Як хто важився піднести сунів, чи є Сталінова диктатура демократична або чи порадно демократичним державам іти з комуністичною диктатурою, комуністичні наймити негайно нападали на таку людину як на наймита фашизму й націзму, як на льокая Гітлера й Мусолінія, як на ворога миру, демократії й робучого народу.

Хто читав ці гострі лайки й прозиванки, той певно міг зробити висновок, що ті комуністичні газети будуть таксамо гостро виступати проти всякого, що важиться зробити якусь угоду з Гітлером. Здавалосяб, що навіть не можна сумніватися, що комуністична партія, яка так гостро й без ніяких застережень нападає на всякого, що скаже хочби щонебудь добре про Гітлера, виступить з такою самою послідовністю й проти тих людей чи організацій з комуністичного боку, що виступлять з чимось подібним. Коли комуністична диктатура не вагалася розстрілювати за якісь нібито загрози з фашизмом найчільніших людей свого руху, то можна було сподіватися, що комуністичні ґазети по всьому світу виступлять таксамо гостро за звязки з Гітлером проти Сталіна. Вимагала цього льогіка, вимагала цього послідовність, справедливість мірити всіх одною мірою.

Та сталось інакше. Налаявши веіх, своїх і не своїх, за навіть недоказані звязки з Гітлером як найбільших злочинців проти людства, комуністичні газети, коли це саме зробив Сталін, не осудили його послідовно, безсторонно й чесно, але похвалили Сталіна не лише як розумного політика, але ще й як великого миротворця й послідовного оборонця демократії.

Ясна річ, не нам радити іншим людям, як по своїй мамі плакати. Плаче кожний, як йому вигідніше. Ми можемо навіть бути вдячні за ще один доказ, які ґнучкі в комуністів засади, думки, правди й справедливости. Мали нагоду показати свою незалежність від Москви, а замісць цього показалися ще раз простими наймитами.

ЗАЗДРІСТЬ

Заздрісну людину ніхто і ніщо не задовольняє. Їй треба робити впрост героїчні зусилля, щоб вичавити в себе, у випадку крайньої необхідности, хвалу на чиюсь адресу. І чим більше та людина на таку хвалу, згідно з загальним визнанням заслуґує, тим більші зусилля заздрісникові треба робити, щоб з таким загальним узнанням погодитися. Про таких заздрісників наш народ давно вже склав свою думку: „Ворона ніколи не каже „куку!" а все „кра!" — себто, як поснює в своїх „Приповідках" І. Франко: „Завидливий чоловік ніколи не похвалить іншого, не захотить, а все згудить та знехотить". (т. І. в. ІІ., ст. 243). Або „Не сміється вода з болота, лиє болото з води..." (тамже ст. 248).

Не так давно читав я в одному українському часописі такий допис із села:

„Ще й сьогодні можемо стрінути стовідсоткову засліплену заздрість... Як уже хотра дитина нашого селянина перейде пороги школи, в селі — заздрість; вивчився — ненависть; дістав становище — жадоба пімсти... Завжди так, щоб не бачити свого сусіда в добрі; щоб не чути, як про нього говорять; щоб не бачити на ньому доброї одежі, грошей і т. п. Коли це заходить у селі між рівними то ще пів біди; колиж справа заходить про такого, що вже „подався на пана" (ого, він на пана подався, до міста жити пішов! Хоче мною командувати!) — гірше. Хоч говорить з вами щиро, частує, бажає торбу добра, то в серці чує біль, ненависть: чому він, а не я? Отак втопив би в ложці води!" (М. Божко).

„Чому він, а не я?" — Гірке й болюче питання, що не тільки в тому далекому й незнаному українському селі, але й у всіх більших і менших селах, по всіх більших і менших містах і містечках, безжалісно ґризе мільйони людських сердець: „Чому він, а не я?..." Скільки в цьому питанні жалю до власної долі! Скільки в ньому нарікання на божеську й людську несправедливість! Скільки в ньому ледве вгамованої злости й люти, що тільки чекають відповідної хвилини, щоб затопити світ у ріках крови...

Великі соціальні революції повстають на ґрунті заздрости, але й дрібна судова чи поліційна хроніка знає чимало кривавих злочинів, що зародилися на тлі непогамованої заздрости.

Та в звичайному щоденному житті заздрість виявляється нетак в ударах ножем чи в пострілах з револьверу, як в удаваній іронії, в саркастичних заувагах, у вигадуванні та поширюванні ріжних наклепів, а іноді і в упертій мовчанці, що нею ріжні невдатні амбітники намагаються спинити триюмфальний похід молодої слави. — „Заздрість, що виявляється назверх у розмовах, — зауважив давно колись французький журналіст Риварол — сама себе зраджує і тому не так небезпечна, як та заздрість, що мовчить". Згаданий уже нами спостерігач українського села завважує зо свого боку:

„Один працює, складає, плянує і розганяється, щоб вивести свої діти в культурний світ, дати їм можність пізнати вартість життя для життя взагалі і для нації зокрема, скупчує все своє моральне життя довкруги тієї дитини і школи. Зате другий, якщо він заздрісний та ще й сусід, увесь час мовчить, снує, підглядає, переводить, плянує, щоб одного дня підложити йому ногу і знівечити всі великі зусилля".

Мимоволі пригадуються й слова Ніцше в „Так говорив Заратустра":

„Так, мій друже, для твоїх сусідів ти — ніби хворе сумління, бо вони почувають себе негідними тебе, і тому ненавидять тебе й охоче випилиб твою кров. Твої сусіди — ніби отруйні мухи. І все, що в тобі є велике, робитиме їх іще більш отруйними і все більш подібними до мух". (З італ. перекл. Міляно, 1937, ст. 92).

Ми навели цитату з Ніцше навмисне, щоб підкреслити, що оту огидну заздрість, що її спостерігав український спостерігач в українському селі, не треба приписувати як спеціяльну відемну рису українському народові; ні, ця заздрість, — характеристична риса задушливого оточення всіх тих дрібно-міщанських осередків у всіх народів, де тільки панує не дух жертвенности для ширшого цілого але дух себелюбної, еґоцентричної амбітности, що не зносить чужої вищости, чужих успіхів, бо вбачає в них перш за все власне пониження. Така заздрість натурально панує особливо у тих народів, що, як український, поставлені в особливо трудні умовини життєвої боротьби пануванням чужинців, що з одного боку обмежують особисті можливості кожного (внаслідок чого він вбачає в кожному своєму землякові „конкурента"), а з другого боку, відомою політикою „дівіде ет імпера" (діли і пануй) розбивають почуття національної солідарности, що для неї кожний успіх окремого члена нації — це успіх цілої нації. Треба додати ще й ту обставину, що в умовинах існування пригніченої від чужинців нації всякий, що „подається на пана", збуджує підозріння в психічній готовості поповнити зраду і відірватися від рідного народу, підозріння, на жаль, зачасто виправдуване гіркими фактами...

Почуття заздрости — це свідомість пережитої невдачі, це — відворотний бік тієї амбітности, що виявляється в жаданні успіхів, в жаданні перемоги в життєвій боротьбі, в жаданні піднестися над собі подібними, і що одночасно усвідомлює собі всю безуспішність цього пристрасного жадання. Почуття заздрости — це більш чи менш яскраве усвідомлення власної нижчости, відчування, що гнітить і труїть душу.

Але тут виникає питання: як може здорова людина, що в ній звичайно сильно розвинений інстинкт самозбереження й самоохорони, який вимагає розвинення таких психічних прикмет, що підносять загальний тон душі і в той спосіб допомогають витримувати життєву боротьбу, як може така здорова нормальна людина допустити в свою душу таку психічну отрую, як заздрість? На це питання дає добру відповідь п. Льомброзо в своїй „Проблемі щастя" („Ль проблема делья феліціта", Торіно, 1900, ст. 70—72): „Як алькооль, що, хоча й обезсилює істотно організм, всеж надає йому тимчасової фіктивної сили, так і заздрість пригнічує й руйнує особистість, але під облудним виглядом фіктивного самозахоплення. В заздрості людина бодай ідеально посідає ту річ, якої жадає і якої матеріяльно не може посідати. Порівнюючи себе з особою, якій вона заздрить, заздрісна людина дуже легко переконується, що вона впала жертвою несправедливости і що вона далеко більш гідна посідати жадану річ, як її дійсний власник. І таким чином поволі від формули: „Чому він, а не я?" ми приходимо до другої формули: „Мене зневажено! Мене обкраденo!" А звідти вже близько й до третьої формули, що логічно з двох перших випливає: „Направляй несправедливість тобі зроблену, грабуючи пограбоване". Як відомо, заздрість була одною з головних пружин большевицької революції, але, як пише французький соціольоґ і психольоґ Ле Бон, вона „відограє завжди велику ролю в усіх революціях. У нашій (себто французькій) вона відограла особливо значну ролю. Заздрість до аристократії стала її найвищим чинником. Здібності й багатства буржуазії зросли настільки, що вона зрівнялася з аристократією... але все таки почувала себе невизнаною й тому таїла до аристократії страшенну злобу. Цей настрій мимоволі робив буржуазію прихильницею фільософських доктрин, що проповідували рівність. Вражене самолюбство й заздрість стали причиною тої ненависти, яку нам годі тепер зрозуміти, коли соціяльний вплив аристократії зовсім непомітний". (Цитую за „Хліб. Українюю" 1920—22, ІІ—ІV, ст. 149).

Дуже часто преґарні фрази і слова про „потоптану справедливість" — це тільки привичка для зведення особистих рахунків невдачника і заздрісника з усім тим світом вищих вартостей, що до нього поборник справедливости знаходить двері вічно замкнені. Як часто ми бачимо людей, що деклямують про свою любов до людськости, але в щоденному житті виявляють відсутність уської людяности! Як часто ми бачимо людей, що деклямують по всіх усюдах про свою любов до України, але... не люблять українців. Бо взагалі не здатні когось любити! Деклямацією про абстрактну любов ці людці намагаються прикрити конкретну порожнечу їхнього серця і — що найчастіше — не менш конкретну ненависть до всіх тих, хто в той чи інший спосіб можуть знайтися на їхній дорозі, можуть заволодіти бодай частиною того, що все — в цілому! — повинно належати заздрісному себелюбові.

Бо заздрісники — завжди себелюби. Вони волють чогось навіть зовсім не мати, ніж мати його спільно з кимсь іншим, бо спільне володіння заперечує його божевільну претенсію бути єдиним осередком землі, що навкруги нього повинні ходити і сонце і місяць і дрібні зірки... А крім того воно позбавляє його можливости відкликатися до „потоптаної справедливости"...

Заздрісник — найбільш невблаганий і жорстокий посідач. Дуже влучно схарактеризував його Дюгамель у своїй цікавій праці „Ля посесіон ді монде", ст. 109: „Людина, що посідає якусь річ, здатну породжувати радість, наївно думає, що вона буде більш щаслива, коли сама самісенька сидітиме у цього невичерпного джерела. І чого тільки вона не робитиме, щоб замкнути від інших це своє добро! Вона ставитиме високі мури і набиватиме на них гострого скла, щоб мури показували зуби, щоб мури не тільки боронили, але — до певної міри — і нападали. Замикати, на свою виключну користь, якусь картину, гарне дерево, пишну тканину, це ще тільки маленьке божевілля, але існують і великі, які хотілиб замкнути якусь річку, якусь гору, краєвиди, обрії, море... Замикання не дає багатства, або дає тільки багатство мертве, безпотрібне. Справжнє багатство має той, хто не замикає його іншим, а його їм відкриває".

Цікаво відмітити, що в Галичині ревниву людину називають також заздрісною. І в тому є глибока правда. Бо ревнощі — це тільки одна з відмін заздрости: тимчасом, як справжня заздрість — це вияв і доказ пережитої невдачі, нездійсненого жадання, ревнощі — це вияв боязні майбутньої невдачі; тимчасом, як заздрість — це уявне посідання жаданої речі, ревнощі — уявна втрата, або, інакше кажучи, боязнь втрати речі, над якою хочеться мати абсолютне, виключне посідання.

З цього випливає, що заздрість дуже тісно вяжеться з почуттям і розумінням власности, і в звязку з еволюцією — розвитком чи занепадом — цього почуття може розвиватися чи підупадати й почуття заздрости, що виявлятиметься в більш чи менш безневинному бажанні посідати те, що посідає хтось інший. Нема сумніву, що нема людської душі, що булаб цілком вільна від почуття заздрости, але нема також сумніву, що, в ріжних історичних періодах життя людськости, заздрість мала відмінну ролю і відмінні впливи на розвиток суспільного життя. Відомий дослідник людських суспільств, німецький фільософ Шпенґлер, напр., думає, що почуття заздрости розвинулося особливо після французької великої революції, що кинула облудне гасло загальної рівности, яке знайшло своє максимальне руйнівне застосування в большевицько - комуністичній революції. Людина еґалітарного деткократизму мусила бути заздрісна, бо вона знала, що **мала такі самі права**, на якусь річ, як і її справжній посідач. Серед народів, що в них запанувала доктрина рів-

Карел Чапек.

ГОРДУБАЛ

КНИГА ПЕРША.

1)

І.

Є це той другий від вікна, той у помнятім убранні: хтоб про нього сказав, що це американець? Не кажіть, чейже американці не їздять особовим потягом: ідуть собі послішним, а це ще їм не до шмиги, в Америці буцімто існують інші потяги, далеко довші вози, а в них оттакий білий вейтер продає льодову воду та айс-крими, знаєте? Ґало, бой, кричить такий американець, принеси сюди пиво, руку пива, всім у возі по склянці, хай то коштує навіть пять долярів, дем! Де пак, люди добрі, в Америці то життя, марно про це й говорити!

Той другий від вікна дихає відчиненим ротом, спітнілий від утоми, а голова йому колихається, як нежива. Ах, Боже, ах, Боже, то вже одинацять, тринацять, чотирнацять, пятнацять днів; пятнацять днів і ночей просидіти на куфрі, спати на підлозі або на лавці, липкий від поту й одеревнілий, оглушений ґрюканням машин; це вже пятнацятий день; колиб міг принаймні вигнути ноги, настелити собі під голову сіна й спати, спати, спати...

Груба жидівка при вікні гидливо тиснеться до кута. То так, ще це засне й звалиться ще на мене як мішок; хто зна, що з ним є, — виглядає, як би валявся в убранні по землі чи де; якийсь він чудний, зараз пішлаб сісти деінде, ах, Боже, колиб ця дорога вже скінчилась! А той другий від вікна клониться, падає вперед і від раптового товчка пробуджується.

„То є спека", навязує обережно розмову старушок із обличчям крамаря. „Куди їдете?-питає.

„До Кривого", видушив із себе чоловік.

„До Кривого", повторює крамар як знавець і з прихильністю. „А чи здалека, чи здалека?"

Той другий від вікна не відповідає, втирає брудною рукою вогке чоло, його нудить від слабости й круження голови. Крамар ображено сопе й відвертається до вікна. Той другий не зважується заглянути до вікна, потуляє очі в заплюваний підлозі, чекає, щоб його спитали вдруге. А тоді він їм то скаже. Здалека. Аж з Америки, прошу красно. Але йдіть, аж з Америки? А то їдете так далеко в гості? Ні, я вертаюсь додому. До Кривого. Маю там жінку й дівчинку, Гафійка називаєтьcя, Гафійка. Три роки мала, коли я відїздив. Так диви, з Америки! А як довго ви там були? Вісім літ. Вісім літ тому. А цілий той час я мав джаб на одній місці. Як майнер. У Джанставні. Я там мав земляка, називався Михайло Бабак. Михайло Бабак із Таламашної. Той був забитий, тому пять літ. Від того часу не мав я з ким говорити, — прошу красно, як я мав ся з ними дорозумітися? Що пак Бабак, той навчився по їхньому, але знає, коли чоловік має жінку, то думає про те, як би їй про це й про інше розповісти, а чужою мовою це не йде. Називається Поляна.

А як ви там могли працювати, коли не могли дорозумітися? Ну, як: сказали мені тільки Гордубал і показали мені мій джаб. Аж сім долярів денно я брав, красно прошу. Севен. Але дорого в Америці, панове. Не вистачить ані двадоляри на прожиття. Пять долярів тижнево за нічліг. Тут озивається пан, що сидить напроти: Але це дуже гарні гроші, прошу красно, то не гроші заощадити, пане Гордубале! Авжеж, можна булоб заощадити. Але я посилав додому жінці — казав я вам, що зветься Поляна? Кожного місяця, пане, пятьдесять, шістьдесять, а то й девятьдесять долярів. Але це йшло, доки був живий Бабак, бо він умів писати. Моторний хлопець був той Бабак, та забило його перед пятьма роками: рушту вання на нього впало. Потім я вже не міг посилати гроші додому й складав їх до банку. Поверх три тисячі долярів, прошу красно, і ті мені вкрали. Але це неможливо, пане Гордубале! Що то говорите? Єсер, понад три тисячі долярів. А ви не заскаржили? Прошу красно, як його заскаржити? Наш формен повів мене до якогось лоєра; він мене поклепав по плечах, окей, окей, але мусиш платити адвенс; а формен йому сказав, ю'р е свайн, і знову спихнув мене по сходах додолу. Оттак-то воно є в Америці, прошу, марно й балакати. Боже, Боже, пане Гордубале, три тисячі долярів? Це великі гроші, це цілий маєток, Господи небесний, таке нещастя! Три тисячі долярів, скільки то буде на наші гроші?

Юрай Гордубал відчуває сильне задоволення: тоб ви всі тут за мною оглядалися, ви всі колиб я вам почав розповідати; з цілого трейну позбігалисяб люди, щоби подивитись на чоловіка, в якого в Америці вкрали три тисячі долярів; єсер, це я. Юрай Гордубал зводить очі й розглядається по людях; товста жидівка тиснеться до кута, крамар уражено дивиться до вікна й щось беззубо пережовує, тітка з кошем на колінах поглядає на Гордубала, немовби з чимсь глибоко не згоджувалась.

Юрай Гордубал знов замикається в собі. Так добре, я вам не накидаюся; пять літ з ким не говорив, а якось то було. Так то ви, пане Гордубале, повертаєтесь із тої Америки без грейцара? Де пак, я мав добрий джаб, але гроші я вже не клав до банку, ю бет! До куфра, пане, ключик повісити під сорочку й готово. Сімсот долярів везу додому. Вел, сер, я був би там залишився, та стратив емплоймент. По восьмох літах, пане. Лок-авт, сер. Забагато вугілля, чи що. З нашого пайту дістало шістьсот людей лиш. А всюди, всюди тільки звільняли людей. Ніде нема праці для людини. Тому іду назад. Додому, знаєте. До Кривого. Маю там жінку й трохи поля. А Гафійка, та мала три роки. Сімсот долярів везу під сорочкою й знов почну газдувати... або піду до якоїнебудь фабрики. Або ліс рубати.

(Дальше буде).

ности, гірке питання: „Чому він, а не я?" мусить що дня повставати перед міліонами людей. Щоби почуватися нещасними, каже Шпенґлер, треба, щоб наше скромне життя зробилося нам незносним, і таке завдання супроти нас перебирають звичайно ріжні демаґоґи, рівняючи те наше скромне життя з блискучим життям вищих кляс: „Чому він, а не ти?"

В країнах, де гасло загальної рівности не прищепилося, таке питання знаходить дуже швидку відповідь: „Бо він більш гідний від тебе... Бо він гідніший від тебе... Бо він розумніший від тебе... Бо він працьовитіший від тебе... А-бо й просто: „Бо так йому Бог дав". І заздрісникові не залишається нічого іншого, як тільки перебороти свою заздрість та скерувати її відємну силу на позитивну працю над самим собою, над власним доскональненням, над розвитком тих своїх сил і здатностей, що потім допоможуть йому здобути колись позаздрене місце.

„Цілком можливо, каже Шпенґлер, що в часах Альберта Дірера (1471—1528), простолюдин Нірембергу захоплювався блискучим багатством вищих кляс, не відчуваючи жадної заздрости. Щось із того блеску й багатства рідного міста спадало й на нього, і він уважав, що від того загального стану залежить і стан його власного життя, і що він не міг би бути щасливим поза рамцями свого стану, бо він розуміє, що власність і багатство це перш за все — відповідальність, турбота і праця". („Анні децізіві", Міляно 1934, ст. 134).

Французька революція, робота соціялістичних демагогів і розпуста та крайній егоїзм гедоністичної плютократії надали в пізніших часах поняттю власности інше значіння і тимсамим створили сприятливий ґрунт для пишного розцвіту заздрости. Та в тій новій Европі, що має повстати на руїнах сучасної і що в ній вільна Україна займе почесне місце між великими державами, поняття власности втратив характер індивідуальної виключности, а набере характеру суспільної функції, себто не служитиме більше знаряддям матеріяльних утіх та безглуздих забаганок окремих осібняків, але зробиться знаряддям служби для всього суспільства. І тимсамим роля заздрости в суспільному житті буде значно, може бути, необчислимо, обмежена.

Евген Онацький, Рим.

· З ДНЯ ·

„ЯКА СИЛА СОВЄТІВ".

Під тим заголовком поміщена в останнім числі (за серпень) „Америкен Меркурі" стаття Еріка Воленберґа, в якій докладно, на основі незбитих фактів, представлена слабість Совєтів. Доказавши наперед технічну слабість Совєтів, автор переходить ступнево до моральної вартости і каже:

„Мораль населення ледви чи є ліпша, бо Сталін у своїй чистці не обмежувався лише до військових. Чистка захопила кожний куток суспільного життя: індустрію, виховання, науку, культуру, політичні організації і т. д. Ця чистка має свої корені у грізній соціяльній і економічній кризі, через яку Росія отсе переходить. Засоби Сталіна мали такий успіх, що поглибили цю кризу. В наступній війні, що буде тотальною війною, яка огортає ціле населення, він буде збирати гнівні жнива. В сучасній війні, з її масовими арміями, мілітаризованою індустрією, нападами поза лініями, настрій людей є важним чинником в мілітарній аналізі. Підчас громадянської війни Ленін мав піддержку селян і робітників, котрі боролися за щось конкретне. Нині ситуація цілком змінилась".

ЧУЖІ НАЦІОНАЛІЗМИ.

Далі він пише: „Насильна колективізація озлобила більшість селян. Національні републики позбавлено всякої незалежности і їх підчинено потребам кремлівської бюрократії. Горіючий націоналістичний дух підноситься у важних пограничних републиках — України, Білорусі, Грузії і т. д., що свій корм черпає у місцевій ненависті до всеросійського націоналізму, котрий, хоч офіційно названий „совєтським патріотизмом", фактично відроджує царські традиції підчинення Москві. Вкінці, російська робітнича кляса, яка була головною опорою большевицького режіму, є нині вороже настроєна до Сталіна. Сталін позбавив робітників усіх їхніх прав, знищив їхні робітничі союзи так, що лиш назви остались; також змушує їх працювати в „підганяючій системі" (спід оп систем), і використовує їх нещадно. Годі сподіватися, щоб вони обороняли цей режім, хіба зо страху. Але страх цей набере інших форм, коли вони дістануть зброю в руки. Дві попередні російські війни обернулись у революції, в 1905 і 1917 роках".

ЧОМУ РАХУЮТЬСЯ З СОВЄТАМИ?

З цього бачимо, що розумні чужинці пізнаються на Совєтах. Вони знають добре їхню вартість. Треба додати, що того роду статті появляються чимраз частіше.

Всетаки виринає питання: чому великі держави числяться з Совєтами і навіть хочуть конче притягнути їх до мілітарного союзу?

Тому числяться з Совєтами, бо нинішні сили так рівно поділені, що навіть мала сила може відограти важну ролю і перехилити перемогу на один, або на другий бік.

ЯК БУЛО 25 ЛІТ ТОМУ.

Один французький старшина заявив, що Франція перед вибухом світової війни дуже добре знала, що царська Росія це „кольос на глиняних ногах". А французький військовий штаб обраховував, що Росія потягне рік, або трохи довше. Тимчасом царська Росія потягнула аж три роки. „Отож нас не обманули москалі", хвалився цей француз. Бо та вступна поміч, якої сподівались французи від Росії, заважила у світовій війні і перехилила перемогу на бік Франції. Якби німці були могли зараз на початку кинути проти Франції ті дивізії, що вони мали на східнім фронті, то вони булиб здобули Париж, залили Францію і впродовж кількох місяців скінчили війну. Російська армія перешкодила тому. А що по трьох роках Росія таки провалилась, а царя застрілили, це французам байдуже. Свою ціль вони осягнули.

НИНІ МОЖЕ ПОВТОРИТИСЬ ТЕ САМЕ.

Нині Франція й Англія хочуть повторити те саме. Вони знають, що Совєти довше як кілька місяців не видержать у війні. Але і тих кількох місяців їм треба. Опісля може з Совєтами статися те, що сталося з царською Росією. Їм байдуже.

Та Сталін хитрий і не дається. Він знає, що війна для нього закінчиться тим самим, чим закінчилась попередня війна для Миколи II. Тому він не хоче втягнутись до ніякої війни.

Колиж бо заковика в тім, що Гітлер не хоче територій Франції, чи Англії, тільки територій Совєтів. Як довго на перешкоді Польща, Гітлер залишається до Совєтів і може навіть пропонувати їм спільний поділ Польщі. Але знищивши Польщу і станувши на границях Совєтів, хіба він зложить зброю і скаже: „Маю досить". У своїй книжці „Майн Кампф" він заповідає що інше.

Це знають Англія і Франція й погрожують Совєтам, що коли вони не прилучаться до протинімецького бльоку, то вони пустять Гітлера проти них. Знає це також Сталін, тому му хитро маневрує: ніби переговорює з Англією й Францією, але так, щоб переговори протягались найдовше. Водночас стискає руку Гітлера.

Та рішитись на війну він колись таки буде мусіти. Коли ні, то інші рішать за нього. „Чи круть, чи верть, а таки прийде смерть".

КЛИМЕНТІЙ ВОРОШИЛОВ, большевицький комісар війни, що вів недавно переговори з Англією й Францією за спільний фронт проти Німеччини, тоді, коли інші большевицькі комісарі накладали з Гітлером.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РАНКІН, ПА. Отсим просимо, щоб всі члени від. 24., прийшли на збори відділу і заплатили свої довги, бо в касі нема грошей платити за членів. На останніх зборах було дуже мало членів. Важне є, щоби всі члени приходили й платили довги. — Богдан Футрик, секр.

ДО ВІДОМА ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ: 1, 2, 7, 9, 28, 31, 78, 85, 90, 98, 186, 189, 201, 228, 231, 248, 265, 305, 314, 365, 382, І МОЛОДЕЧИХ ВІДДІЛІВ: 426, 427, 429, 430 і 436.

ОКРУЖНІ ЗБОРИ

вище поданих відділів У. Н. Союзу відбудуться

В НЕДІЛЮ, 27. СЕРПНЯ (AUGUST 27, 1939)

В МІСТІ СТ. КЛЕР, ПА.

в церковній галі укр. гр. кат. церкви Св. О. Николая, Моріс Стріт.

Проситься урядників усіх вище згаданих відділів прибути обовязково на ті збори. На тих зборах будуть обговорені такі справи, які є важні для кожного відділового урядника, а також і члена. Тому кожний урядник повинен конечно взяти участь у тих зборах, де промовлятиме **окружний орґанізатор У. Н. Союзу п. В. ЗАГАЄВИЧ.** П. Загаєвич виголосить орґанізаційний реферат та порушить такі справи, які певно будуть інтересувати кожного урядника. Крім урядників усіх відділів, на збори повинні прибути також і члени з Ст. Клер і поблизьких околиць. Таксамо не-члени можуть бути присутні на нарадах. Вкінці запрошуємо до участи **відділи 164 і 333 з Бервік, Па.**, якщо вони бажають прилучитись до цього округа, що обнимає вище згадані відділи. Вказаним є, щоб члени з кляси Т. принесли на збори свої грамоти.

Пригадуємо ще раз, що не повинно бути ані одного такого відділу, який не прислав би своєї репрезентації на ці збори. 191,5,7

ЗА ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ:

Д. Капітула, окр. предс.; **І. Чепа**, окр. секр. **О. Костюк**, окр. кас.

Тайни Ґібральтару

Ґібральтар — це важний чинник у світовій політиці, проте нічого дивного, що часдо-часу повертаються очі в його сторону. Найбільше ним турбується Велика Британія, що Ґібральтар називає своїм життєвим вузлом. Під теперішню пору англійський уряд оцінює отой яловий скравок землі на ввесь запас свого золота.

Укріплюють!

Ґібральтар має доволі багату історію. Під владою Англії перебув він неодну облогу, що коштувало чимало жертв. Отож сьогоднішній Ґібральтар є завжди приготований на ненадійні атаки. Цеж бо місце, що в кожній хвилині може статися запальним вулканом. На це приготована, в першу чергу сама Англія, яка не марнує ні одної хвилини на закріплення своїх позицій. І сьогодні, в часі міжнародньої кризи, британська влада докладає всіх зусиль, щоб Ґібральтар, ота природня фортеця була ще більш відпорна на всі ворожі зазіхання. Бож модерна зброя вимагає належних укріплень!

Слід згадати, що вже напередодні домашньої війни в Еспанії, коли то Німеччина та Італія почали фортифікувати Ля Ліней, Альгекірас (на терені Еспанії) й Кейлі (в есп. Мароку), Англія почала укріплювати Ґібральтар. А вже по вересневих подіях усі фортифікаційні праці пішли подвійним темпом. Усі політичні події, що невпинно являлися на світовому горизонті, вказували незмінно, що війна спалахне ще швидше, ніж усі гадають.

Підземні схоронища і хідники.

Новий керманич ґібральтарської твердині, ґен. Едмунд Уронсід заявив англійській владі, що всі скали, які по сьогоднішній день ніхто ще не здобув, укріплює дуже прецизно, найновішими - середниками оборони. Навіть вязні помагають шити мішки на пісок.

У першу чергу укріплюють тепер бази воєнної фльоти, що булиб найбільше висунені на вогонь ворожої артилерії. Не занедбують теж поправи підземних коридорів і схоронищ, що вже тисячу літ існують на терені Ґібральтару. Світова преса підчеркує, що на випадок бомбардування — це одно з найкращих місць на світі, яке належно забезпечить життя тамошніх людей. Отже 25,000 мешканців Ґібральтару може в найкоротшому часі схоронитися в підземеллі. Нині начисляють там десять схоронищ, що примістилися в скалах; їхні входи є дуже добре ущільнені й замасковані. Скрізь у нутрі знаходиться вибагливе уладження, як цього вимагає новітній комфорт. Не бракує там столів, крісел, ліжок, електричного світла, бібліотек, центрального огрівання, лічниці, тощо.

Ось недавно почали роботи біля перекопання підземних хідників, що лучитимуть схоронища з містом, яке розтягається трохи нижче. В цей спосіб нагальні летунські атаки не грозитимуть мешканцям, що кожної хвилини можуть перейти до порожних скал. Очевидно, всі укріплення пожерли великі суми грошей, які нині сягають пів міліона злотих.

Тайком маґазинують поживу й воду.

Отож Ґібральтар — це одна велика твердиня, що „на всякий випадок" приготовляється швидко до війни. Англійці часдо-часу згадують, що оті нові укріплення зможуть сконцентрувати, крім населення, багато війська. Це незвичайно цінний чинник у критичних хвилинах, але як забезпечити замаґазиновану поживу? І на це знайшли раду. В Ґібральтарі існує безліч тайних сховків, що містять їжу, яка вистане на пів року. Керманичі твердині подбали теж про запаси води, що є необхідні на випадок летунських атак. Отже влада розвязала ту справу в такий спосіб: на терені Ґібральтару замонтовано відповідні ринви, що схоплюють дощ, зчерги всю дощівку фільтрують і спроваджують до підземних басенів. Слід згадати, що всі збірники є замасковані та водночас бережені у великій тайні. Сьогодні ніхто про них не знає, крім окремих станиць безпеки.

В Ґібральтарі начисляють десять великих збірників, що мають понад пів міліярда літрів води.

Гармати стоять у поготівлі.

З вище наведеного бачимо, що Ґібральтар таки забезпечується на добре; в сьогоднішніх днях ніхто не знає що принесуть наступні години... Тож вузловий пункт — Ґібральтар докладає всіх зусиль, щоб не заскочила його воєнна хуртовина в слабкому стані.

Під теперішню пору на узгірях уставляють невпинно тяжкі протилетунські гармати, що кожної хвилини є готові... Артилерія Ґібральтару — як подає чужа преса — може бомбардувати ворожі позиції у віддалі 10—25 кільометрів.

Слід ще згадати, що вибухові матеріяли й військове знаряддя є теж добре заховане. На випадок збройного зудару відчиняться тайні маґазини, що постачатимуть війську бомби й амуніцію майже без перерви.

Стільки вісток про Ґібральтар дісталося до преси за посередництвом ріжних інформаційних аґенцій, але мабуть ще більше заховалося в нетрях самої твердині. — („Наш Прапор").

МАРШАЛ СМІГЛИ - РИДЗ, що є справжнім диктатором Польщі й на випадок війни буде командантом польських військ.

ЖЕРТВИ НА РІДНИЙ КРАЙ
посилати на таку адресу:
"OBYEDNANYE"
P. O. BOX 122, CHURCH ST. ANNEX, NEW YORK, N. Y.

МОЛОДИЙ ДИРИГЕНТ.

Лорін Мазел, 9-літній дириґент з Лос Анджелесу, що недавно кермував орхестрою на „Дворі Миру" на Світовій Виставі в Ню Йорку.

Европейці в Америці в XI. ст.

Ще давно перед відкриттям Америки Христофором Колюмбом в XV. ст. норманські вікінґи допливали на своїх кораблях через Атлянтійський океан до Північної Америки. Нові знаходи в Пів. Америці показують, що европейські моряки-варяґи не тільки допливали до берегів Америки, але також запускалися у глибину американського краю і навіть добре там орієнтувалися. Потверджує це старинний камінь знайдений у Кенсінґтон, записаний т. зв. рунами себто таємним письмом варягів. Найновіші досліди виказують, що вікінґи вже в XI. ст. дійшли до країни Великих Озер, що лежать на сьогоднішній межі Канади зо Злученими Державами, і там полишили свої сліди в культурі тамошніх індіян. Ось так нпр. показується, що деякі предмети щоденного вжитку в деяких індіянських племен, нпр. ложки, що знаходяться в музеях Ню Йорку, цілком подібні до старих варязьких ложок, зібраних у музеї у Стокгольмі. Знавці твердять, що така велика подібність не може бути випадкова.

Шлях варягів.

Два дослідники, Левенталь і Голянд, подають, що нормани мандрували до Північної Америки в XI. ст. такою дорогою: Полуднева Швеція, Ісляндія, Ґренляндія, Провал Годсона, Залив Годсона, ріка Нелсона, Горішнє озеро.

В 1931. р. один з урядовців канадійської залізниці, шукаючи золота в околиці Довгого озера, відкрив випадково типовий гріб вікінґів, де знаходився заржавілий меч і рештки щита та бойового топора. Він уважав ці предмети за колишню власність якогось індіянського вожда і не привязував до них більшої ваги, вживаючи їх до прикраси мешкання. Щойно по кількох роках про цей знахід дізнався директор музею в Онтаріо і відкупив старовинну зброю вікінґів за грубі гроші.

Подібно знайшли два хлопці в околиці поміж озерами старонорманську списуу.

Згадані знаходи є найбільш переконливим доказом, що старинні вікінґи вже в XI. ст. знали добре дорогу до Північної Америки й орієнтувалися добре в цій країні — на 400 років перед вікриттям Америки Колюмбом. Цікаве тільки, що вікінґи тримали ті свої відкриття в таємниці, так, що щойно недавно вона виявилася.

ПЕРЕМОГЛА.

На Світовій Виставі в Сан Франсіско вибрано королевою краси, званою „Міс Трежер Айленд", 18-літню брунетку, панну Марґерту Склирис.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

WILLIAMSTOWN, N. J.. The St. George Society, Br. 307 of U.N.A., will hold their meeting Sunday, August 27, 1939 at St. Peter & Paul Church at 1 P.M. — Secretary.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ (63)

В надії удобрухати Тарзана грішми і дарунками, а опісля струїти, король післав по нього післанця. Та як лиш післанець відкрив двері, щоб увійти, він зупинився і закричав: „Тарзан тут!" Справді, Тарзан зо своїм „військом" розвалив браму і дістався до середини королівської палати.

Побачивши Тарзана, король Алекстар почав утікати. Те саме зробив Томос. Але Тарзан миттю здержав їх і трутив назад на крісла. Ніхто з приявних не підняв зброї в обороні короля і Томоса. А то тому, що в прибічній сторожі були такі, що теж ненавиділи їх. Або такі, що лизунством дістались туди.

А лизуни звичайно перші зраджують своїх панів. Тремтючи, король сказав: „Щади мене, а я дам тобі волю, гроші, все, що схочеш!" „Я маю волю", відповів Тарзан, а грошей твоїх не потребую". „То чого ти хочеш? Чому тобі треба моєї смерти?" „Я тебе не вбю", заговорив Тарзан. „Але що зроблять з тобою твої піддані, це їх діло".

Звертаючись до юрби, Тарзан заговорив: „Ви маєте доброго чоловіка, гідного носити корону. Це Тудос. Виберіть його королем, а Алекстара проженіть!" Юрба з радости заревіла. Знов Тарзан сказав їй таке, чого вона давно прагнула. Та тут закипіла кров в Алекстарі і він добув меча. Ненависть до Тудоса додала йому відваги.